

Sygn. akt II PK 79/19

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa A. K. G.
przeciwko Urzędowi Miejskiemu w K.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 7 grudnia 2018 r., sygn. akt V Pa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w C. zasądził od pozwanego Urzędu Miejskiego w K. na rzecz powódki A. K. G. kwotę 15.984 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Zdaniem Sadu Rejonowego odwołanie ze stanowiska powinno być dokonane na piśmie (art. 70 § 1¹ k.p.). Przepisy o powołaniu nie określają skutków odwołania bez zachowania formy pisemnej. Wobec tego, zgodnie z art. 69 k.p. należy skutki te ocenić według przepisów o formie wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony. Brak formy pisemnej wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony jest naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę tego rodzaju, co uzasadnia

zgodnie z art. 45 k.p. roszczenia o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub odszkodowanie. Do stosunku pracy z powołania nie stosuje się jednak przepisów o umowie o pracę regulujących rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania o bezskuteczności wypowiedzenia, przywracaniu do pracy (art. 69 pkt 2 k.p.). Zdaniem Sądu Rejonowego stosując przepis o formie czynności prawnych do uchwał organów kolegialnych należało uwzględnić tryb ich podejmowania. Są one protokołowane i w takim sensie można zasadnie twierdzić, że mają zawsze formę pisemną. W sprawie chodziło więc nie tyle o pisemną formę uchwały o odwołaniu, ile o zawiadomienie powoda na piśmie o podjętej uchwale i doręczenie mu jej odpisu, co jednak nie miało miejsca.

Sąd Okręgowy przyjął, że pozwany w żaden sposób nie wykazał, że uchwała Rady Miejskiej w K. o odwołaniu powódki została jej doręczona, a obowiązek doręczenia wynika z przepisów kodeksu pracy. Podzielił zapatrywanie Sądu Rejonowego, że brak zachowania formy pisemnej zgodnie z art. 69 k.p. należy oceniać według przepisów dotyczących wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony. Sąd Okręgowy w S. orzekł odmiennie odnośnie do wysokości należnego powódce odszkodowania i wyrokiem z dnia 7 grudnia 2018 r. zasądzoną na jej rzecz kwotę podwyższył do kwoty 22.123 zł.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 233 § 1 w zw. z art. 328 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c., a także na naruszeniu prawa materialnego: art. 61 k.c. w zw. z art. 69 i 70 k.p. oraz art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych i art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, a nawet Sąd Okręgowy w sposób nieuzasadniony zmienił ustalenia Sadu Rejonowego polegające na ustaleniu, iż powódka otrzymała pismo pozwanej z dnia 27 grudnia 2017 r. wraz z załączoną do niej kopią uchwały nr (...) co potwierdziła sama

powódka w odpowiedzi na apelację z dnia 5 września 2018 r., co stanowi naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. Zdaniem skarżącego w sprawie występuje również istotne zagadnienie prawne: czy art. 61 k.c. w związku z art. 69 i 70 k.p. oraz art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych i art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym do skutecznego złożenia oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę z pracownikiem powołanym jakim jest skarbnik gminy konieczne jest doręczenie uchwały stosownej rady czy też wystarczy oświadczenie pracodawcy powołującego się na stosowną uchwałę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Spełniające te wymogi naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Skarżący nie przedstawił żadnego wyводу prawnego ani argumentów uzasadniających twierdzenie o niezrealizowaniu przez Sąd drugiej instancji funkcji rozpoznawczej i kontrolnej tego Sądu. Ogólne odwołanie się do uchwał Sądu Najwyższego i funkcji kontrolnej oraz rozpoznawczej sądu drugiej instancji niewiele wnosi, gdyż nie przekłada się na zasadne (konkretne) zarzuty naruszenia prawa procesowego lub materialnego.

Odnosząc się natomiast do drugiej okoliczności mającej świadczyć o oczywistej zasadności skargi zauważyć należy, że przepis art. 316 § 1 k.p.c. wyraża jedną z podstawowych zasad orzekania, nakazując sądowi uwzględnienie stanu faktycznego i prawnego (stanu rzeczy) istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, a zatem także ewentualnych zmian, do których doszło w tej mierze w toku postępowania, włącznie z postępowaniem apelacyjnym. Zarzucając naruszenie tego przepisu skarżący powinien zatem wykazać, że sąd błędnie oparł rozstrzygnięcie na faktach aktualnych w innym czasie - poprzedzającym lub następującym po zamknięciu rozprawy, względnie na nieobowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy normach prawnych. Ustanowiona w art. 316 § 1 k.p.c. zasada aktualności orzekania nie dotyczy natomiast kompletności lub prawidłowości poszczególnych ustaleń faktycznych dokonywanych przez sądy *meriti* (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2020 r., I CSK 552/18, LEX nr 2785113). Przepis ten nie może natomiast stanowić podstawy kasacyjnej do wysuwania zarzutów w kwestii określenia konsekwencji wynikających z obowiązywania normy prawnej, jak również zarzutów dotyczących subsumcji ustaleń faktycznych do wskazanej normy. Jego zakresem nie jest wreszcie objęte pominięcie przez sąd odwoławczy przy ocenie żądania części materiału dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2017 r., III UK 259/16, LEX nr 2408310).

Zarzut naruszenia art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, jeżeli skarżący wskaże konkretne zdarzenia, których Sąd nie uwzględnił oraz wpływ tych zdarzeń na wynik sprawy (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III SK 2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 146). Odpowiednie stosowanie art. 316 § 1 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym oznacza, że sąd drugiej instancji zobowiązany jest - przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 381 i 382 k.p.c. - brać pod uwagę

zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy wpływające na treść orzeczenia (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1982 r., III CZP 51/82, OSPiKA 1983, z. 12, poz. 256 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 259/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 82 i z dnia 27 lutego 2002 r., III CKN 449/00, OSNC 2003 nr 2, poz. 28).

W rozpoznawanej sprawie skarżący formułując zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. nie dostrzegł, że ta podstawa skargi bez jej powiązania z art. 391 § 1 k.p.c. dotyczy wyłącznie postępowania przed Sądem pierwszej instancji, a skarga kasacyjna służy do zwalczania naruszeń prawa materialnego i procesowego Sądu drugiej instancji. Niezależnie od powyższego nawet odniesienie tej podstawy skargi do orzeczenia Sądu drugiej instancji - co było intencją skarżącego - nie przekonuje o jej zasadności. Przede wszystkim zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. został wadliwie skonstruowany, sprowadza się on bowiem do kwestionowania dokonanej przez Sąd oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Na marginesie rozważań zauważyć należy, że Sądy obu instancji przyjęły, że uchwała [...] Rady Miejskiej w K. z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie odwołania skarbnika K. nie została doręczona powódce, co spowodowało zasądzenie na jej rzecz odszkodowania. Rozstrzygnięcia sądów *meriti* różniły się bowiem wyłącznie wysokością przyznanej powódce kwoty. Niezrozumiałe jest zatem twierdzenie skarżącego o zmianie przez Sąd Okręgowy ustaleń Sądu Rejonowego polegających na „ustaleniu, iż powódka otrzymała pismo pozwanej z dnia 27 grudnia 2017 r. wraz z załączoną do niego kopią uchwały”.

Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; z dnia

21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, LEX nr 2080880).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Przedstawione przez skarżącego zagadnienie nie ma takiego charakteru, bowiem Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do wskazanego problemu, co nie umknęło uwadze sądów *meriti*.

Pracownik zatrudniony na podstawie powołania może być w każdym czasie odwołany ze stanowiska przez organ, który go powołał (art. 70 § 1 k.p.). Odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę (art. 70 § 2 k.p.). Uchwała Rady Miasta stanowi zdarzenie, którego bezpośrednim skutkiem jest nie tylko pozbawienie piastowanej funkcji, ale także rozwiązanie stosunku pracy ze skarbnikiem gminy. Akt odwołania, tak jak każde oświadczenie woli składane drugiej osobie, staje się skuteczny w momencie dotarcia do tej osoby w sposób, który umożliwia jej skuteczne zapoznanie się z jego treścią (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 października 1992 r., III APr 54/92, OSA 93/7/25). Możliwość zapoznania się pracownika z treścią oświadczenia woli o odwołaniu ze stanowiska (art. 61 k.c. w związku z art. 300 k.p.) powinna mieć charakter konkretny w tym znaczeniu, iż odnosi się do konkretnego oświadczenia przesłanego do określonego adresata (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 1998 r., I PKN 369/98, OSNAPiUS 1999 nr 21, poz. 686). Ustawodawca nadaje odwołaniu znaczenie oświadczenia woli o wypowiedzeniu stosunku pracy niezależnie od tego, czy czynności tej dokonuje organ

jednoosobowy czy kolegialny. Należy wobec tego przyjąć, odpowiednio stosując art. 61 k.c., że w tym drugim przypadku wypowiedzenie jest złożone, jeżeli uchwała organu o odwołaniu pracownika doszła do niego w taki sposób, że mógł się zapoznać z jej treścią (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1999 r., I PKN 305/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 119).

Z art. 18 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wynika, że powoływanie i odwoływanie skarbnika gminy należy do wyłącznej właściwości rady gminy. Uchwała rady gminy powołująca daną osobę na stanowisko skarbnika gminy prowadzi więc jednocześnie do nawiązania stosunku pracy na podstawie powołania. Podobnie odwołanie ze stanowiska jest jednocześnie rozwiązaniem stosunku pracy nawiązanego na podstawie powołania, przy czym skutek rozwiązujący może nastąpić albo niezwłocznie, albo po upływie okresu równego okresowi wypowiedzenia, w zależności od przyczyn odwołania. Odwołanie powinno być dokonane na piśmie (art. 70 § 1¹ k.p.). Stosując przepisy o formie czynności prawnych do uchwał organów kolegialnych należy uwzględnić tryb ich podejmowania. Są one protokołowane i w takim sensie można zasadnie twierdzić, że mają zawsze formę pisma. W sprawie chodzi więc nie tyle o pisemną formę uchwały o odwołaniu, ile o zawiadomienie powoda na piśmie o podjętej uchwale i doręczenie mu jej odpisu (...) Takie przekazanie uchwały, a w istocie doręczenie zawiadomienia o uchwale z jej odpisem, nie jest złożeniem oświadczenia woli w imieniu Rady Miasta. Jest zawiadomieniem, czynnością faktyczną. Nie zastępuje uchwały o odwołaniu - czynności należącej do wyłącznej kompetencji Rady (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1999 r., I PKN 305/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 119).

W orzecznictwie wskazuje się, że art. 4 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (obecny art. 7 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych) nie jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 70 k.p. Określa bowiem jedynie organy bądź osoby uprawnione do dokonywania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy za pracodawców samorządowych wobec oznaczonego tam kręgu pracowników, podczas gdy powołanie i odwołanie skarbnika gminy jest zastrzeżone dla organu niebędącego pracodawcą tego pracownika, co jest charakterystyczne dla stosunku pracy

nawiązywanego na takiej podstawie. Skoro zaś, jak wskazano wyżej, powołanie na stanowisko jest równoznaczne z nawiązaniem, a odwołanie ze stanowiska - z rozwiązaniem stosunku pracy, to dla tych czynności sposób reprezentacji pracodawcy samorządowego pozostaje bez znaczenia. Nie ma bowiem możliwości stwierdzenia, że uprawnienia wójta do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy wobec skarbnika gminy wyklucza wyłączną właściwość rady gminy do powołania i odwołania sekretarza gminy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2006 r., II PK 273/05, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 129).

Na marginesie rozważań nie sposób nie zwrócić uwagi na posługiwanie się przez skarżącego wadliwą terminologią. Artykuł 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych jednoznacznie wskazuje, że skarbnicy gminy, powiatu i województwa są zatrudniani na podstawie powołania. Powołanie jest z kolei obok umowy o pracę, mianowania, wyboru i spółdzielczej umowy o pracę jedną z podstaw pracowniczego zatrudnienia. Tym samym nie można mówić o „rozwiązaniu umowy o pracę z pracownikiem powołanym” (s. 2 i s. 3 skargi kasacyjnej). Skarżący dokonuje tutaj niezrozumiałego połączenia dwóch postaw nawiązania stosunku pracy – umowy o pracę i powołania. Czynnością powodującą zakończenie stosunku pracy z pracownikiem powołanym jest natomiast odwołanie ze stanowiska.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.